

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא קז.

עין משפט
נר מצוה

בז א ב מ"י פ"ח מהל'
שכירות הלכה ט סמג
עשין פט טוש"ע ח"מ סי'
שכר:
בז ג ד ה מ"י פ"ו מהל'
מזילה ואפדנה הלכה ד
סמג עשין עג טוש"ע ח"מ
סי' רעג פסוק ז':
בז ו מ"י פ"ד מהל'
שכנים הלכה ט סמג
עשין פב טוש"ע ח"מ סי'
קסו פסוק ז' וסי' קנה
ספיקו כט:
ז ו טוש"ע ח"מ סי' עג
פסוק ה':

לענין רש"י

קרישין [קרישין].
שחלים.

מוסף רש"י

אסור לו לאדם שיעמוד
על שדה חבירו כו'.
שלא יחזיקו ענין רעה (ב"ב)
ב. שלא תמצא אשתך
ספק גרה בשעת ביאתך
מן הדרך. בשעה שלום
בא מן הדרך קשה לו
כשימצא את אשתו ספק
גדה יומר מנדה ודאית,
שעל ספק הוא מילך וילך
תקפו ואומר טהורה היא
ועל תס אף מנע (טעמיהו)
(קד). שיהיו צאצאי מעריך
במותר. בתורה ולעשר
וכבוד (תענית א).

האי מאן דבעי דתתבור [ארעיה]. פי' כקונט' שמקלקל שדה וקשה
לדלדנה כך הוא רגילות של עובדי אלמה שזרעים שדה
חטין ושנה שטורין וכשזרעין אותה ב' שנים חטין לרופין או שטורין
מתקלקלת וכן נמי משמע בשיליה חוקת הבתים (ב"ב דף ק"ו):

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מיקל אמר אביי טעמא דרבין שמעון כדמר
דאמר מר האי מאן דניחא ליה דתתבור
ארעיה ליזרעה שתא חמי ושתא שערי שתא
שתי ושתא ערב ולא אמרן אלא דלא כרבי
ותני אבל כרבי ותני לית לן בה: תבואה
לא יזרעה קטנית [וכו']^א: מתני ליה רב
יהודה לרבין ^א תבואה יזרעה קטנית א"ל
והא אנן תנן תבואה לא יזרעה קטנית א"ל
לא קשיא ^ב - הא לן והא לן והא לן רב
יהודה לרבין בר ר"ג רבין אחי יהני תחלי
דבי כיתנא אין בהן משום גזל יעומדות
על גבולין יש בהן משום גזל הוואם הוקשו
לזרע אפילו דבי כיתנא נמי יש בהם משום
גזל מ"ט מאי דאפסיד אפסיד א"ל רב יהודה
לרבין בר ר"ג רבין אחי הני דילי דילך
ודילך דילי ^א נהוג בני מצרא אילן הנוטה
לכאן לכאן והנוטה לכאן לכאן דאיתמר
אילן העומד על המיצר אמר רב הנוטה
לכאן לכאן והנוטה לכאן לכאן ושמואל
אמר וחולקין מיתבי אילן העומד על המיצר
יחלקו תיובתא דרב ^א תרומא שמואל אליבא
דרב בממלא כל המיצר כולו אי הכי מאי
למימרא לא צריכא דתלי טוניה לחד גיסא
ואכתבי מאי למימרא מהו דתימא ^א דא"ל
פלוג הכי קמ"ל דאמר ליה מאי חזית
דפלות הכי פלוג הכי א"ל רב יהודה לרבין
בר ר"ג רבין אחי לא תזבין ארעא דסמיכא
למחא ^א דא"ר ^א אבהו אמר רב הונא אמר
רב יאסור לו לאדם שיעמוד על שדה חבירו
בשעה שעומדת במקומיה איני והא
אשכחניהו רבי אבא לתלמידיה דרב אמר
לחזי מאי אמר רב בהני קראי ^א ברוך אתה
בעיר וברוך אתה בשדה ^א ברוך אתה בבואך
וברוך אתה בצאתך ואמרו ליה הכי אמר רב
ברוך אתה בעיר שיהא ביתך סמוך לבהב"ג
ברוך אתה בשדה שיהו נכסיד קרובים לעיר
ברוך אתה בבואך ^א שלא תמצא אשתך ספק
גדה בשעת ביאתך מן הדרך ברוך אתה
בצאתך ^א שיהיו צאצאי מעריך כמותך ואמר לחזי
ר' יוחנן לא אמר הכי אלא ברוך אתה בעיר
שיהא בית הכסא סמוך לשולחנך אבל
בהב"ג לא ^א ורבי יוחנן למעמיה דאמר ^א שבר
פסיעות יש ברוך אתה בשדה שיהו נכסיד
משולשין שליש בתבואה שליש בזיתים
ושליש בגפנים ברוך אתה בבואך וברוך
אתה בצאתך שתהא יציאתך מן העולם
כביאתך לעולם מה ביאתך לעולם בלא
חטא אף יציאתך מן העולם בלא חטא
לא

כר"ש דאמר כל שכול עליון לפשוט ידו וליטול הרי אלו שלו והיינו
כר"מ והשאר מסתמא הפקיר לתחתון ונראה דאפי' לרב דלית
ליה הכא שדי נופו בטר עיקרו סובר שפיר כר"מ דכיון דהתם
כל השרשים כולן בשל עליון דין הוא למימר שדי נופו בטר
עיקרו כדאמר נמי רבי יוחנן בשיליה לא יחפור ושמואל דאמר
הכא חולקין יכול לסבור התם כרבי יהודה דלא אמר שדי נופו
בטר עיקרו משום דרגילות למלאות גינתו עפר ולהשוותו אל
על המיזר רק מעט מן הענפים נוטים לכאן ולכאן מוח' לרוב המיזר:

תשעין

מיקל. אע"ג דמשני לא סבר דמקפיד איניש מידי דלא חסר זה:
דאמר מר. רבה בר נחמני רביה דאבי דרבה גידלו צדימו:
דפספסו. שפעשה צורה שלא ילמחו וזרעוניה: לזרע [שפאל]
חטין וכו'. ה"ג פסק עמו חטין שמה הוא זרעה חטין בשנה

שעברה ואם יזרענה זה שטורין
נמא זה מקלקלה: דלא כרבי וסני.
חששה לאחר קצירה ושינה בשעת
הזרע: מסני לה רב יוסף לרבין.
בממתי תבואה יזרענה קטנית: הא
לן והא לפו. ממתי בא"י קאי שהיא
מקום הרים ואיכא למיחש לכחשא
לזרעא און השתא צבצל קיימין
שהיא מנולה וטבועה בצבצי המים
ולאיכא למיחש לכחשא לזרעא הלכך
משנה בכל מקום שירצה מקטנית
לתבואה ומתבואה לקטנית ור"ש
אוסר כדאמרן: פתלי דבי כיתנא.
שחלים שקורין קרישין הגדילים בין
הפשתן: אין צהן משום גזל לכל
הגזל ועוקרן לפי שהוא משבית את
הצבצלים שמפסידים פשתן יותר על
דמיה: ואם עומדת על גבול הערוגה
שחין עומדין בתוכה: יש צהן משום
גזל דלא מפסדי: הוקשו לזרע.
אותן שחלים שעמדו בפשתן ימים
רבים עד שנגמר גידוליהן שוב אין
עוקרמן מועלת לפשתן ויש צהן
משום גזל: דילי דילך דילך דילי. יש
באילנותי שהפירות שלן ובאילנותיך
שהפירות שלי ששדומתו זו לזו
סמוכות והממרים גבוהים ואילנות
נטועין צהן יש מהן נטועין בשלי
ששרשיהן כפפו ונטו כולן לתוך שדך
ויונקין משלך ויש בשלך שנטעין לתוך
שלי ויונקים מאלי: ונהגו בני
מצרא וכו' נוטה לכאן לכאן. נותין
שרשין לשדה זו הפירות שלו: בממלא
כל המלא. שנטעין שרשין לכאן ולכאן:
דלי טוניה. משא פירותיו וענפיו
נוטה לצד האחד: פלוג הכי. טול
אתה חזיו שאלך ואני חזיו שאלך:
פלוג הכי. לעבר רוחצ השדה חלוק
האילן אם עומדת השדה מזרח
ומערב יחלוק אותו האילן צפון
ודרום: לא תזנו. לא תקנה שדה
הסמוכה לעיר שער ענין צהן שולטת
בה תמיד: אסור לאדם כו'. שלא
יפסידנה צעין הרע: קרובין לעיר.
שלא יהא טורח להכניס פירות: ספק
גדה. וכו' ודאי: אמר לפו. ר'
אבא רבי יוחנן לא אמר הכי:
סמוך לשולחנך. כלומר סמוך לציתך
שלא תצטרך להרחיק בשדות. והאי
דנקט שולחנך שמוכר לצדוק ענמן
לפני אכילה ולאחר אכילה כדאמר
בשבת (דף מא). כדתינא הנלך
לנקביו ואוכל דומה לתנור שהסיקוהו
על גבי אפרו ואחר אכילה שהמאכל
דוחק ומוציא את המעוכל ואם יהא
צריך להרחיק פדמים שהעמוד
חוזר ובה ליד הדרוקן. אכל צית

הכנסת סמוך לציתו לר' יוחנן לאו מעליהם היא: ר' יוחנן לטעמיה.
דאמר במסכת סוטה (דף כג). שבר פסיעות יש דאמר למדנו
יראת חטא מבתולה וקיצול שבר מאלמנה שאמרה לו ולא שבר
פסיעות יש אם יש בית הכנסת בשכונתי ואני צאה לצית מדרשך
להתפלל: משולשין. שיש שנה שלוקה בצגנים וצויתים ואין
לוקה בתבואה ויש שנה שלוקה צו ולא צו ותהי לו פליטה:
לא

גינת חבירו ועוד דאין כלל מן הנוף ברשות העליון אלא מיד שנתה חוק הארץ הוא ברשות התחתון אבל בשמעתין רוב הנוף
על המיזר רק מעט מן הענפים נוטים לכאן ולכאן מוח' לרוב המיזר:

- (א) ונכרת ה: ושי"ג,
(ב) נשנת נב: ושי"ג,
(ג) נלעיל א: ושי"ג (ד) ב"ב ב:
ע"ש, (ה) ס"א רבי אבא וכן
אמא ב"ב ב: (ו) ונכרת
נה: סנהדרין ק"ג,
(ז) [מענית א: (ח) (ט) (סוטה
כג),

תורה אור השלם

1 ברוך אתה בעיר וברוך
אתה בשדה:

דברים כג
2 ברוך אתה בבואך
וברוך אתה בצאתך:
דברים כג ו

הגהות הב"ח

(א) גמ' ודילך דילי ונהוג:
(ב) שם ר' יוחנן לטעמיה
כ"ל ואת ר' נחמק:

הגהות הגר"א

[א] גמ' תבואה יזרעה
כו'. ר"ב ור"ף גרים
תבואה לא יזרעה כו' (מתן)
תבואה יזרעה קטנית א"ל
ל"ק הא כו' ממתי בא"י
בריימא צבצל: